

Karkkilan kaupungin kotouttamisohjelma 2016-2020

Kasvatus- ja opetuslautakunta 26.4.2016 § 42

Kaupunginhallitus 2.5.2016 § 98

Kaupunginvaltuusto 22.6.2016 § 33

Kaupunginhallitus 26.11.2018 § 262

Kaupunginvaltuusto 10.12.2018 § 78

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Palvelurakenteen luominen ja palveluiden kehittäminen monialaisessa yhteistyössä	5
3. Kotouttamistyön tehtävät	6
3.1. Karkkilan kaupungin maahanmuuttopalvelut	6
3.2. Maahanmuuttopalveluiden keskeiset tavoitteet ja tehtävät kotouttamistyössä	7
3.3. Palvelujen käyttäjät, käyttäjäryhmät.....	8
3.4. Kiintiöpakolaisten tai kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanotto.....	8
4. Kasvatus- ja koulutuspalvelut	9
4.1. Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	9
4.2. Perusopetus ja lukio	10
4.3. Aikuisten koulutus	12
4.4. Muut kotoutumista edistävät toimet, kurssit, järjestelyt, harrastukset ja tapaamiset	13
4.5. Hyvät käytännöt, kehittämishankkeet	14
5. Sosiaali- ja terveystalvet	15
5.1. Sosiaalipalvelut pakolaisille	15
5.2. Asiakkaiden palvelutarpeen selvittäminen	16
5.3. Terveystalvet pakolaisille.....	17
6. Tiedottaminen	18
7. Kotouttamisohjelman toteutus ja seuranta sekä ajan tasalla pitäminen.....	18
Liitteet.....	20
Liite 1. Keskeisiä käsitteitä	20
Liite 2. Työnjako maahanmuuttoasioissa.....	25
Liite 3. Karkkilassa asuvien maahanmuuttajataustaisten henkilöiden määrän kehitys vuosina 2013-2017	27

1. Johdanto

Vuoden 2015 poikkeuksellisen laajat pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden liikehdinnät Euroopassa heijastuivat myös Karkkilaan. Kaupunginhallitus päätti pitkän tauon jälkeen vastaanottaa humanitäärisen perustein pakolaisia kuntaan. Pakolaiskiintiöksi vuosille 2016-2017, asetettiin 40 henkilöä. Karkkilan kaupunki vastaanotti kiintiön puitteissa syksyllä 2017 syyrialaisia, Euroopan sisäisten siirtojen kautta tulleita, kansainvälisen suojelun piirissä olevia henkilöitä, yhteensä 27 henkilöä. Syksyn 2017 aikana muutamia itsenäisiä kuntaan muuttoja myös toteutui. Itsenäisissä muutoissa huomion arvoista on se, että muuttaneet henkilöt liittyvät olennaisesti Karkkilan syyrialaisiin perheisiin. Karkkilan asukkaista ulkomaalaistaustaisten asukkaiden osuus vuoden 2017 lopussa oli 5,9 %, eli 527 henkilöä.

Vuodelle 2018 kiintiöksi vahvistettiin 20 henkilöä, mikä pitää jo sisällään edellisen vuoden täyttämättä jääneen kiintiön osuuden, yhteensä 13 henkilöä. Vuoden 2018 osalta kiintiö ei toteudu. Yhtenä syynä tähän on ELY-keskuksen mukaan se, että kuntapaikkoja on ollut enemmän tarjolla kuin oleskeluluvan saaneita henkilöitä taikka kiintiöpakolaisia. Myös kaupungin oma toive tarjota kuntapaikkaa vain syyrialaisille lapsiperheille rajoittaa hieman vastaanottoa.

Kotouttamisohjelma on väline kotoutumisen kehittämisessä, suunnittelussa ja seurannassa ja kaupungilla on siinä alueellinen yleis- ja yhteensovittamisvastuu. Ohjelmaa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä kaupungin eri toimialojen, kansalaisjärjestöjen, perusturvakuntayhtymä Karviaisen ja uskonnollisten yhteisöjen ja paikallisen seurakunnan kanssa. Kotouttamisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 32 §:n mukaan ohjelma tarkistetaan valtuustokausittain ja otetaan huomioon talousarviota laadittaessa. Seuraavia asioita korostetaan 1.9.2011 voimaan tullessa uudessa kotouttamislaissa:

- Otetaan huomioon kaikki eri syistä Suomeen muuttavat henkilöt, esim. työ, opiskelu, perhe-side, pakolaisuus, paluumuutto, ihmiskaupanuhrit.
- Kotoutumisen kaksisuuntaisuutta edistetään. Kotoutuminen edellyttää maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutusta ja yhteistä toimintaa.
- Kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuutta lisätään ja niiden seuranta parannetaan.
- Alkuvaiheen ohjausta parannetaan. Maahantulon alkuvaiheessa on tärkeää saada tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, oikeuksista ja velvollisuuksista sekä kielikoulutusta ja työnhakua koskevaa neuvontaa.
- Haavoittuviin ryhmiin kuuluvien syrjäytymistä ehkäistään. Haavoittuviin ryhmiin kuuluvat esimerkiksi vammaiset, vanhukset ja vaikeassa tilanteessa elävät naiset ja lapset.
- Maahanmuuttajien osallisuutta lisätään.
- Pakolaisten hallittua kuntiin sijoittamista vahvistetaan.

Karkkilan kaupungin kotouttamisohjelman runkoon on koottu keskeisimmät toimenpiteet maahanmuuttajan turvallisen ja tehokkaan kotoutumisen varmistamiseksi. Kotouttamisohjelma voi sisältää lain 32 § 7-8 mukaan sekä suunnitelman hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä että suunnitelman kunnan kotouttamisohjelman seurannasta ja ajan tasalla pitämisestä. Maahanmuuttajien määrän kasvaessa ja ohjelman päivityksen yhteydessä näitä voidaan tarvittaessa sisällyttää ohjelmaan entistä vahvemmin. Karkkilan kaupungin strategian arvot asukas- ja asiakaslähtöisyys, yhteistyö ja vuorovaikutteisuus

sekä ammattitaito ja aloitteellisuus sopivat hyvin myös maahanmuuttajien kotouttamistyön lähtökohdiksi. Käytännön toimia edistää tarkoituksenmukainen ja tehokas palveluverkko; lasten ja perheiden tuki, varhaiskasvatus, koulu, nuorisotyö, ikääntyvien palvelut sekä kaupungin ja paikallisten yhdistysten ja seurakunnan välinen yhteistyö. Kunnan kotouttamisohjelmassa voidaan lisäksi määritellä kunnan ja kansalaisyhteiskunnan väliset yhteistyömuodot. Ohjelmaa tukevaa aineistoa on koottu liiteaineistoksi kotouttamisohjelman loppuosaan. Liitteeseen 1 on tässä kotouttamisohjelmassa esille tulevat keskeiset käsitteet. Liitteessä 2 on taulukko eri viranomaisten tehtävistä maahanmuuttoa koskevissa asioissa. Liitteessä 3 on lukumäärätietoa Karkkilassa jo asuvista maahanmuuttajista.

2. Palvelurakenteen luominen ja palveluiden kehittäminen monialaisessa yhteistyössä

Maahanmuuttajat ovat yleensä muuttaneet Karkkilaan oma-aloitteisesti työn, opiskelun tai perhesuhteiden vuoksi. Tilanne muuttui syksyllä 2017 kun kunta vastaanotti syyrialaisia pakolaisia kaupunginhallituksen linjausten mukaisesti. Tämä edellytti kuntaan muuttavien pakolaisten asuntojen järjestämisen lisäksi tehostetua alkuvaiheen opastusta sekä kotoutumista edistävien palveluiden järjestämistä. Kaupunkiin perustettiin määräaikainen maahanmuuttajakoordinaattorin tehtävä vuonna 2017 sekä osa-aikainen pakolaisohjaajan työtehtävä. Molemmat työtehtävät ovat osana maahanmuuttopalveluista, joka toimii kaupungin hallinnon palvelujen alaisuudessa. Maahanmuuttokoordinaattori johtaa ja koordinoi maahanmuuttopalvelujen verkostoa. Verkostossa on Karkkilan kaupungin ja perusturvakuntayhtymä Karviaisen henkilöstöön kuuluvien lisäksi mm. Karkkilan seurakunta, Katukappeli sekä muita kunnassa toimivia kolmannen sektorin toimijoita ja vapaaehtoisia.

Tavoitteena on luoda saumattomat yhteistyöverkostot kaupungin eri toimialojen välille ja suhteessa muihin alan toimijoihin. Yhteistyötä varten perustetaan poikkihallinnollinen kotouttamistyöryhmä, johon osallistuvat kaupungin ao. toimialat. Siihen kutsutaan ajankohtaisia toimijoita valtion viranomaisista ja kolmannelta sektorilta mm. TE-toimisto, seurakunta, poliisi, Kela sekä järjestöjen edustajia. Kunta tai useampi kunta yhdessä voi asettaa yhteistyössä paikallisten työmarkkina-, yrittäjä- ja kansalaisjärjestöjen kanssa kotouttamisen suunnittelun ja toimeenpanon kehittämistä sekä etnisten suhteiden edistämistä varten paikallistason neuvottelukunnan. Karkkilan kaupungissa ei ole omaa TE-toimistoa, mutta tiivistä yhteistyötä on tehty Lohjan TE-toimiston kanssa ja Helsingissä olevan maahanmuuttajien TE-palveluita tuottavan ISKU-ryhmän kanssa.

Tässä ovat keskeiset tavoitteet ja niihin pääsemiseen pohditut toimenpiteet. Vastuutahona ovat kaupunginvaltuusto, kaupungin johtoryhmä, kotouttamistyöryhmä, maahanmuuttokoordinaattori sekä Karviaisen sosiaalityön johto.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Periaatepäätös pakolaisten vastaanottamisesta.	Päätös vastaanotettavien kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrästä ja valtuuksien antamisesta kaupunginhallitukselle jatkotoimenpiteitä varten.	• Kaupunginvaltuusto
Kotouttamisohjelman hyväksyminen.	Kotouttamisohjelman hyväksyminen ja tarkistaminen vähintään kerran neljässä vuodessa.	• Kaupunginvaltuusto
Talousarvion hyväksyminen kotouttamisen osalta.	Kotouttamiseen käytettävien määrärahojen hyväksyminen Karkkilan kunnassa ja perusturvakuntayhtymä Karviaisessa.	• Kaupunginvaltuusto
Kotouttamistyön periaatteiden vahvistaminen ja palvelurakenteen päälinjausten hyväksyminen.	Keskeisten linjausten määrittäminen pakolaisten ja muiden maahanmuuttajien palveluiden järjestämisessä.	• Kaupunginhallitus

Kotouttamisen koordinointi, toimeenpano ja seuranta sekä pakolaisten kotoutumista edistävän palvelurakenteen luominen.	Kootaan toimijoiden verkosto, kartoitetaan olemassa olevat palvelut, sovitaan tarvittavien muiden palveluiden järjestämisestä, seurataan kustannuksia ja päätetään korvausten hakemisesta monialaisessa yhteistyössä.	<ul style="list-style-type: none"> • Kotouttamistyöryhmä • Maahanmuuttokoordinaattori • Toimialojen edustajat
Toimintakäytäntöjen muokkaaminen tiivistämällä yhteistyötä kaupungin eri toimialojen välillä ja suhteessa ulkopuolisiin toimijoihin.	Sosiaalityön resurssien uudelleenmäärittely.	<ul style="list-style-type: none"> • Karviaisen sosiaalityön johto • Kotouttamistyöryhmä • Maahanmuuttokoordinaattori

Taulukko 5. Maahanmuuttotyön prosesseja kunnassa

3. Kotouttamistyön tehtävät

3.1. Karkkilan kaupungin maahanmuuttopalvelut

Kotouttamislain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille ko. laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä. (KotoL §8; KotoL §30) Kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneet ihmiset ovat monessa suhteessa haavoittuvassa asemassa, eikä heidän voi vasta maahan tulleina olettaa voivan kommunikoida valtakielillä ja muutoinkin tuntevan suomalaista ja paikallista palvelujärjestelmää. Tämän vuoksi he ovat usein erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä sosiaali- ja terveydenhuollon §3:n ja §8:n tarkoittamalla tavalla. (Ukl luku 6; Sosiaali- ja terveydenhuoltolaki §3 ja §8) Heidän joukossaan on myös erityisiä toimenpiteitä tarvitsevia maahanmuuttajia, jotka kotouttamislain mukaan tarvitsevat eritettyjä kotoutumistoimenpiteitä joko elämäntilanteen tai muun syyn perusteella. Toimijoiden välisen yhteistyön sujuminen edellyttää, että on olemassa taho, jolla on kokonaiskuva asiakkaan ja hänen perheensä tilanteesta. Karkkilassa tämä kokonaiskuva on maahanmuuttajapalveluiden työntekijöillä.

Karkkilan kaupungin kotouttamistyötä toteuttavat ja maahanmuuttopalveluja tuottavat ensisijaisesti Karkkilan kaupungin maahanmuuttopalvelut ja perusturvakuntayhtymä Karviainen. Perusturvakuntayhtymä Karviainen on Karkkilan kaupungin ja Vihdin kunnan omistama kuntayhtymä. Se tuottaa edellä mainituille kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Kunnat korvaavat perusturvakuntayhtymä Karviaiselle kaikki palveluiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen palveluksessa työskentelee maahanmuuttotyöhön erikoistunut aikuispalveluiden sosiaalityöntekijä. Lisäksi kuntien on mahdollista hyödyntää maahanmuuttajatyössä muita perusturvakuntayhtymä Karviaisen asiantuntijoita mm. terveydenhuollosta, lastensuojelusta ja perhetyöstä.

3.2. Maahanmuuttopalveluiden keskeiset tavoitteet ja tehtävät kotouttamistyössä

Karkkilan maahanmuuttajapalveluiden tavoitteena on tukea vasta maahan muuttaneiden kotoutumisen prosessia laaja-alaisesti: maahanmuuttajatyö varmistaa, että niin lapset ja nuoret, työkäiset kuin ikääntyneetkin maahanmuuttajat saavat tarvitsemansa tuen. Maahanmuuttajatyö varmistaa yhteistyössä muiden kotouttamistyötä tekevien kanssa, että kunnalliset palvelut soveltuvat maahan muuttaneille sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää (KotoL §30).

Kotouttamistyön keskeisiä tehtäviä ovat:

- Kotoutumista tukeva viestintä ja tiedottaminen
- Alkuvaiheen ohjaus, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laatiminen
- Kotoutumista edistävä sosiaali- ja perhetyö
- Varhaiskasvatusikäisten kotoutumisen tukeminen
- Perusopetusikäisten kotoutumisen tukeminen
- Aikuisikäisten ja nuorten yli 16 v. kouluttautuminen
- Maahanmuuttajien työllistymistä tukevat toimenpiteet
- Kotoutumista edistävien terveyspalvelujen järjestäminen
- Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kotoutumista tukevat toimenpiteet
- Kotoutumispalveluiden kehittäminen kaikille maahanmuuttajille
- Tulkkauksen järjestäminen
- Henkilöstön koulutus

Intensiivisempi alkuvaiheen tuki ja maahanmuuttajapalveluiden varsinainen asiakkuus on suunnattu erityisesti kuntaan muuttaneille kansainvälistä suojelua saaneille henkilöille, mutta tarvittaessa tukea annetaan myös muille, riippumatta asiakkaan oleskelustatuksesta. Maahanmuuttajatyöntiimi vastaa seuraavien asioiden toteutumisesta oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden sekä kiintiöpakolaisten osalta:

- Jos mahdollista asiakkaisiin käydään tutustumassa kuntapaikan vastaanottamisen jälkeen vastaanottokeskuksessa ennen varsinaista kuntaan muuttamista
- Asuntojen etsiminen ennen kuntaan muuttoa ja niiden varustaminen yhdessä vapaaehtoisten kanssa
- Asumisohjaus
- Tutustuttaminen kuntaan, sen palveluihin ja vapaa-ajan toimintoihin
- Pakolaisten ohjaaminen terveystarkastuksiin, perusterveydenhuollon palveluihin ja suun terveydenhuollon palveluihin yhteistyössä terveydenhuollon toimijoiden kanssa
- Tarvittaessa rekisteröinti maistraattiin, oleskelulupa-asioiden hoitaminen, henkilöllisyystodistusasioiden hoitaminen
- Pankkitilien avaaminen ja sähköisten pankkipalveluiden opastaminen
- KELA:n etuuksien hakeminen ja neuvonta KELA-asioissa yhdessä KELA:n kanssa
- Lasten ilmoittamiset päivähoitoon, esikouluun ja kouluun

- Työikäisten ja –kykyisten ilmoittaminen työvoimahallinnon palveluiden piiriin -> ohjaaminen kielitesteihin
- Työvoiman ulkopuolella olevien ohjaaminen heille kuuluvien palveluiden piiriin
- Kotoutumista tukevan vapaaehtoistoiminnan järjestäminen yhteistyössä Karkkilassa toimivien yhdistysten kanssa
- Ohjaus, tuki ja neuvonta elämässä eteen tulevien ongelmien kanssa
- Perusturvayhtymä Karviainen vastaa sosiaalihuoltolain mukaisen kiireellisen sosiaalihuollon järjestämisestä niin sanotuille paperittomille sekä vapaaehtoisen paluun järjestelmää koskevasta informoinnista paperittomalle.

Maahanmuuttotyö on moniammatillista ja se toteutetaan yhteistyössä useiden toimijoiden kanssa siten, että kukin toimija vastaa heille lakisääteisesti kuuluvista tehtävistä. Maahanmuuttajapalveluissa tuetaan asiakasta siinä, että hän löytää sen palvelun, jota hän kulloinkin tarvitsee ja johon hän on kuntalaisena oikeutettu. Maahanmuuttajatyöntiimi toimii perhelähtöisesti, jokaisen perheenjäsenen elämäntilanteen yksilöllisesti huomioiden. Toiminnan tavoitteena on se, että asiakas oppii toimimaan itsenäisesti ja aloitteellisesti itseään koskevissa asioissa ikäänsä vastaavalla tavalla ja voi elämäntilanteen salliessa siirtyä normaalipalveluiden piiriin.

3.3. Palvelujen käyttäjät, käyttäjäryhmät

Maahanmuuttopalveluiden kohderyhmänä ovat erityisesti kansainvälistä suojelun perusteella oleskeluluvan saaneet ja kotouttamislain mukaiseen alkukartoitukseen kuuluvat henkilöt. Tällä hetkellä asiakkaina ovat Karkkilan kaupungin vastaanottamat kiintiöpakolaiset tai muut kansainvälistä suojelua saavat oleskeluluvan omaavat henkilöt, jotka ovat muuttaneet kuntaan itsenäisesti esim. vastaanottokeskuksesta tai muista kunnista. Maahanmuuttopalveluissa pyritään resurssien puitteissa tarjoamaan neuvontaa, opastusta ja palveluohjausta myös muille, kuin pelkästään pakolaistaustaisille maahanmuuttajaryhmille. Asiakkuuden alkamiselle maahantulo ajankohdasta ja sen kestolle ei ole asetettu määräaikaa. Tavoitteena on kuitenkin siirtymisen pois keskitetyn palvelun asiakkuudesta viimeistään niin sanotun kuntakorvausajan umpeutuessa.

3.4. Kiintiöpakolaisten tai kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanotto

Kiintiöpakolaisten tai kansainvälistä suojelua saaneiden henkilöiden vastaanoton valmistelu tapahtuu moniammatillisena yhteistyönä kunnan, ELY-keskuksen, perusturvakuntayhtymä Karviaisen, Kelan, vuokra-asuntoja tarjoavien tahojen ja TE-toimiston yhteistyönä. Valmistelua koordinoi Karkkilan kaupungin maahanmuuttokoordinaattori.

ELY-keskus toimittaa kuntaan ehdotuksen kuntaan sijoittamisesta, joka sisältää tiedot henkilöistä. Nämä tiedot käsitellään Karkkilan maahanmuuttajatyön tiimissä, jonka jälkeen kunta ilmoittaa ELY-keskukselle valmiudestaan ottaa henkilöt vastaan ja ehdottaa myös sopivaa ajankohtaa kuntaan saapumiselle.

Kun henkilöiden saapumisaikataulu tai kuntaan muuttoaikataulu on selvillä, Karkkilan maahanmuuttajatyön tiimi auttaa asunnon löytämisessä ja vuokraamisessa. Asuntojen varustamisesta asumiskuntoon maahanmuuttajapalvelut vastaa yhdessä alueen vapaaehtoisten kanssa. Vapaaehtoiset keräävät lahjoituksina käytettyjä huonekaluja yms. kodin käyttöesineitä karkkilalaisilta ja lähikuntalaisilta.

4. Kasvatus- ja koulutuspalvelut

Koulutuksella on keskeinen rooli kotoutumisessa. Aikuisten kotouttaminen tapahtuu käytännössä suomen kielen kursseilla, ammatillisessa koulutuksessa, työelämässä ja tarvittaessa aikuissosiaalityön tuella. Lasten ja nuorten tärkeimmät kotouttamisvälineet ovat varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus; heillä henkilökohtainen opetussuunnitelma tai oma opinto-ohjelma edustaa kotoutumissuunnitelmaa, kun se aikuisilla pääsääntöisesti tehdään erikseen TE-palveluissa.

4.1. Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toimintaa ohjaavat asiakirjat ovat varhaiskasvatustalaki ja asetus lasten päivähoitosta, perusopetuslaki, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja kaupungin esiopetussuunnitelma ja varhaiskasvatussuunnitelma.

Karkkilassa maahanmuuttajaperheet huomioidaan tasavertaisina kuntalaisina varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamisen lähtökohtana myös maahanmuuttajalasten kohdalla ovat lasten ja perheiden tarpeet sekä keskinäiseen luottamukseen ja kunnioitukseen perustuva kodin ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö, jolla tuetaan lasta ja hänen perhettään. Kasvatushenkilöstö ja vanhemmat laativat yhdessä jokaiselle lapselle oman varhaiskasvatussuunnitelman sekä valmistavassa esiopetuksessa opinto-ohjelman, joissa otetaan kantaa lapsen kotouttamista edistäviin toimenpiteisiin: suomen kielen opetukseen, oman äidinkielen vahvistamiseen sekä identiteetin ja itsetunnon vahvistamiseen.

Kotouttamisen alkuvaiheessa maahanmuuttajalasten tilanne arvioidaan tapauskohtaisesti. Karkkilassa on kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, heidän palveluksiaan hyödynnetään maahanmuuttajalasten kotoutumiseen liittyvien kasvatuksen, opetuksen ja tukitoimien järjestämisessä. Tulkkausta käytetään tarvittaessa. Karkkilan varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä esiopetussuunnitelmassa käsitellään monikulttuurisuutta monipuolisesti.

Esiopetuksessa noudatetaan esiopetus- sekä varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan huomioon. Esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteettien kasvua, itsetunnon kehittymistä sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Erityisenä tavoitteena on tukea kaksi- ja monikielisten lasten eri kielten taitoa.

Esiopetuksen valmistava opetus järjestetään Nyhkälän esikoulussa integroituna. Opetuksesta vastaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja ja / tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Koulun kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

Alla olevan taulukon vasemmanpuoleisessa sarakkeessa on kuvattu muutama keskeinen maahanmuuttajia koskeva varhaiskasvatuksen tavoite. Seuraavissa sarakkeissa ovat konkreettiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi vastuutahoineen.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajalapsen suomen kielen oppimista tuetaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.	Maahanmuuttajalapsen varhaiskasvatus- / esiopetussuunnitelmaan kirjataan lapsen suomen kielen oppimista tukevat toimenpiteet, jotka toteutetaan suunnitellusti.	<ul style="list-style-type: none"> • varhaiskasvatuksen erityisopettaja • varhaiskasvatuksen opettaja
Maahanmuuttajaperheiden vanhemmuutta tuetaan tiiviin yhteistyön keinoin.	Yhteistyö perheiden kanssa; varhaiskasvatus-/esiopetuskeskustelut tarvittaessa tulkin avustuksella. Maahanmuuttajaperheiden tapojen ja kulttuurin huomioiminen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arjessa.	<ul style="list-style-type: none"> • varhaiskasvatuksen erityisopettaja • varhaiskasvatuksen henkilöstö
Maahanmuuttajaperheiden kotoutumista tuetaan tarjoamalla heille joustavasti tarpeita vastaavia varhaiskasvatuspalveluja.	Maahanmuuttajaperheiden varhaiskasvatuspalveluiden tarve kartoitetaan ja palvelut suunnitellaan tapauskohtaisesti.	<ul style="list-style-type: none"> • varhaiskasvatusyksikönjohtajat

4.2. Perusopetus ja lukio

Lasten ja nuorten kotoutumista sekä osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa tuetaan perusopetuksessa erilaisin opetusjärjestelyin ja tarvittaessa oppilashuollollisin tukitoimin. Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon oppilaiden ikä, opiskeluvalmiudet ja erilaiset taustat. Opetuksen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Perusopetuslaissa säädetyn maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa. Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea.

Maahanmuuttajaoppilaita ovat Suomeen muuttaneiden lisäksi Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret. Karkkilassa lähtökohtana on, että kaikki alakouluikäiset suomi toisena kielenä -oppilaat

ohjataan Nyhkälän koulun oppilaiksi. Tarpeen mukaan heille tarjotaan ensin perusopetukseen valmistavaa opetusta. Maahanmuuttajalapsen voivat kuitenkin sijoittua myös oman asuinalueensa kouluun, mikäli heidän suomen kielen taitonsa on riittävän hyvä yleisopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Yläkouluikäisille nuorille järjestetään valmistavaa opetusta ja suomi toisena kielenä -opetusta yhteiskoulussa.

Maahanmuuttajaoppilaita koskee kaksi erityistä opetussuunnitelmaa:

- 1) perusopetukseen valmistavan opetuksen ja
- 2) suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen opetussuunnitelmat.

Uusi perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma tuli voimaan 1.8.2016. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma on laadittu Karkkilan ja Vihdin opettajien välisenä yhteistyönä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tärkein tavoite on suomen kielen mahdollisimman hyvä oppiminen. Samalla oppilas tutustutetaan suomalaisen peruskoulun oppimis- ja toimintakulttuuriin. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa. Oppilaan oman äidinkielen opetus tukee ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Maahanmuuttajaoppilaille pyritään mahdollisuuksien mukaan tarjoamaan oman äidinkielen opetusta, laki ei siihen kuitenkaan velvoita. Yläkouluikäisten osalta toimitaan opetussuunnitelman perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman mukaisesti.

Oman äidinkielen ohessa myös oma uskonto voi edesauttaa maahanmuuttajaoppilaan kotoutumista. Perusopetuslain 4 luvun 13 §:n mukaan Evankelisluterilaisen kirkon ja Ortodoksisen kirkkokunnan jäsenet osoitetaan kyseiseen oman uskonnon opetukseen. Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomat oppilaat osoitetaan elämäkatsomustiedon opetukseen. Oppilaalla on oikeus saada oman uskontokuntansa mukaista opetusta, jos kyseiseen uskontokuntaan kuuluvia oppilaita on vähintään kolme ja vanhemmat pyytävät opetuksen järjestämistä. Mikäli nämä vaihtoehdot eivät tule kysymykseen, muihin yhdyskuntiin kuuluville järjestetään korvaavaa opetusta tai he voivat pyynnöstä osallistua elämäkatsomustiedon opetukseen. Korvaavan opetuksen sijasta he voivat osallistua oman uskonnollisen yhdyskuntansa järjestämään opetukseen. Valmistavan opetuksen aikana annettavan muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot sekä kehittyvä kielitaito.

Perusopetuksen jälkeen oppilas voi jatkaa opintojaan toisen asteen koulutuksessa ammatillisessa peruskoulutuksessa tai lukiossa mahdollisuuksien mukaan. Karkkilassa suomenkielistä toisen asteen koulutusta tarjoaa Karkkilan lukio. Lukiossa annetaan yleissivistävää opetusta, jonka tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet ylioppilastutkinnon suorittamiseen sekä jatko-opintokelpoisuus ammattikorkeakouluihin ja yliopistokoulutuksen. Lukio-opiskelijoiden valinta perustuu aikaisempaan koulumenestykseen. Lukioon voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on saanut peruskoulun päättötodistuksen tai muutoin hankkinut sitä vastaavat tiedot.

Alla olevassa taulukossa on keskeisiä perusopetuksen tavoitteita ja toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi. Vastuutahot esitetään alla olevassa taulukossa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Edistetään oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseseen yhteiskuntaan sekä annetaan tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Tarjotaan maahanmuuttajalapsille ja –nuorille sopivan tasoista suomen kielen opetusta.	Järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta sekä suomi toisena kielenä -opetusta Nyhkälän koulussa ja yhteiskoulussa.	<ul style="list-style-type: none"> • Sivistysjohtaja • S2 –opettajat • Valmistavan opetuksen opettajat • Luokanopettajat • Luokanvalvojat
Perusopetuksen päättötodistuksen saaminen, tarvittava ohjaus perusopetuksen suorittamiseksi tai toiselle asteelle siirtymiseksi.	Maahanmuuttajan opinto-ohjelma ja tarvittava tuki kirjataan maahanmuuttajan opinto-ohjelmaan tai pedagogisiin asiakirjoihin (HOPS tai HOJKS).	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilasta opettavat opettajat • Opinto-ohjaaja

Taulukko 2. Perusopetuksen tavoitteita

4.3. Aikuisten koulutus

Aikuisille maahanmuuttajalle tärkein toimenpide kotoutumisen alkuun saattamiseksi on suomen kielen opiskelu. Työväenopiston omaehtoisten suomen kielen kurssien tavoitteena on, että maahanmuuttaja osaa suomea riittäväksi pärjätäkseen arkielämässä, minkä jälkeen hän voi täydentää kielitaitoaan muussa opiskelussa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Karkkilassa ei ole tällä hetkellä oppilaitosta, joka voisi toteuttaa kotoutumiskoulutusta. Lähimmät koulutukset toteutetaan Nummelassa, Lohjalla tai pääkaupunkiseudulla. Tärkeää, on että heti kuntaan saapumisen jälkeen oppivelvollisuusiän ylittäneet henkilöt ohjataan TE-palveluiden asiakkaiksi, jotta, heidän kielitaitonsa testataan ja pääsy nopeutuu omaa tasoa vastaavalle suomen kielen kurssille. Nuoria juuri oppivelvollisuusiän ylittäneitä henkilöitä, on kannustettu suorittamaan loppuun mahdolliset keskenjääneet peruskoulunopinnot tai aloittamaan maahanmuuttajille räätälöityjä ammatillisia opintoja. Yhteistyötä nuorten osalta on tehty mm. Lohjalla sijaitsevan Kanneljärven opiston kanssa, jossa peruskoulun loppuun saattamien oppivelvollisuusiän ylittäneiden osalta on mahdollista.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle vuoden 2018 alussa. Karkkilassa aikuisten omaehtoinen, joustava lukutaitokoulutus tapahtuu Karkkilan työväenopistossa. Joustavan opetuksen kohderyhmänä ovat erityisesti osa-aikaisia koulutusmahdollisuuksia tai toiminnallista opiskelua tarvitsevat henkilöt. Tähän ryhmään kuuluvat esimerkiksi kotona pieniä lapsia hoitavat vanhemmat ja huoltajat, joilla ei ole ollut riittävästi opiskelumahdollisuuksia. Opiskelijoita yhdistää tarve oppia puhumaan ja ymmärtämään suomea sekä lukemaan ja kirjoittamaan latinalaisella kirjainjärjestelmällä. Tarvittaessa opettajan tukena voidaan käyttää järjestöjen tai työhallinnon kautta tulevia harjoittelijoita, työkokeilijoita tai palkkatuella työllistettyjä. Kansalaisopistojen liitto on hyväksynyt suosituksen lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmaksi.

Yleinen kielitutkinto (YKI) mittaa kielen osaamista käytännön tilanteissa. Opiskeltuaan suomen maahanmuuttaja voi suorittaa perustason YKI-tutkinnon. Tutkintoja järjestetään useissa eri paikoissa mm. Hiiden Opistossa ja Luksiassa.

4.4. Muut kotoutumista edistävät toimet, kurssit, järjestelyt, harrastukset ja tapaamiset

Karkkilassa on toiminut aktiivisesti vapaaehtoisten joukko, jotka ovat organisoineet mm. tulijoiden asuntoihin huonekalujen keräyksen. Lisäksi vapaaehtoiset ovat toimineet perheiden ystävinä, järjestäneet tapahtumia sekä opastaneet maahanmuuttajia arkipäivän tilanteissa.

Karkkilassa on useita aktiivisia kolmannen sektorin toimijoita, jotka järjestävät toimintaa, jonne myös maahanmuuttajat ovat tervetulleita. Läheistä yhteistyötä on tehty mm. Karkkilan Helluntaiseurakunnan ja Karkkilan seurakunnan kanssa. Helluntaiseurakunta ja Soppari ry toteuttavat kerran viikossa kokoontuvaa Suomi-kerhoa. Karkkilan seurakunta ja maahanmuuttopalvelut toteuttivat yhteistyössä kesän 2018 aikana ”pappilan puutarha”-hankkeen, jossa kaupunkilaisille tarjottiin lavakaulusviljelymahdollisuutta Karkkilan seurakunnan pihalla. Puutarha-projektin on suunniteltu jatkuvan keväällä 2019.

Karkkilan työväenopiston järjestämää opetustarjontaa suunnataan tarvittaessa suoraan maahanmuuttajille, mutta maahanmuuttajat ovat tervetulleita myös kaikkiin muihin opiston ryhmiin. Opisto järjestää myös paikalliskunnan toimintaa esittelevää ja toimintoihin tutustuttavaa kurssitoimintaa. Työväenopisto tarjoaa lukukautena 2018-2019 suomen kielen opetusta kaksi kertaa viikossa aamupäivisin. Lisäksi on tarjolla intensiivisempi suomen kielen lyhytkurssi sekä syksyllä että keväällä.

Kirjasto on matalan kynnyksen palvelu maahanmuuttajille. Kirjastosta heillä on pääsy tietoverkkoon ja erilaisiin tietolähteisiin ja kirjastosta saa tukea opiskeluun sekä tietoyhteiskunnan kansalaisena toimimiseen. Kirjasto voi tarjota kansallisen monikielisen kokoelman aineistoja siirtokokoelmana maahanmuuttajille. Kirjasto lisää digitaalisen aineiston tarjontaa.

Kaupungin liikuntapalvelu tekee aktiivisesti yhteistyötä eri urheiluseurojen kanssa, jonka avulla on mahdollista löytää maahanmuuttajalapsille liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia ja osallistua niihin.

Nuorisopalvelut järjestävät avoimia nuorteniltoja (sekä alle että yli 18-vuotiaille). Etsivä nuoriso-ohjaaja on tavattavissa nuorten avoimissa illoissa. Lisäksi nuorten työpaja Ruukinpajan kautta on mahdollista tutustua erilaisiin työtehtäviin 17-29 -vuotiaita nuoria.

Karkkila on ollut syksyllä 2017 ELY-keskuksen järjestöistä voimaa kotoutumiseen hankkeen pilottipaikkakunta. Hankkeen aikana karkkilalaisia järjestöjä ja muita kolmannen sektorin toimijoita koottiin yhteen miettimään kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. Järjestöt ja kolmannen sektorin toimijat ovat tärkeä voimavara vapaa-ajan toimintojen ja harrastustoimintojen toteuttamisessa ja maahanmuuttajien osallisuuden mahdollisuuksien lisäämisessä. Lisäksi seurakunta on tarjonnut tiloja erilaisten tilaisuuksien toteuttamiseen.

Vuonna 2018 käynnistyi Karkkilassa kaksivuotinen AMIF-rahoitteinen, neljän kunnan (Lohja, Raasepori, Vihti ja Karkkila) yhteinen Resurssipankki-hanke, jonka tavoitteena on kehittää erilaisia kotoutumista edistäviä työkaluja kolmannen sektorin käyttöön. Lisäksi Vuoden 2019 aikana hankkeeseen palkataan (Karkkila ja Vihti)

vapaaehtoistoiminnan ohjaaja, joka keskittyy maahanmuuttajatyön vapaaehtoistoiminnan edelleen kehittämiseen.

Alla olevaan taulukkoon on koottu kolme keskeistä maahanmuuttajia koskevaa palvelutavoitetta konkreettisine toimenpiteineen. Toteuttajatahona ovat kaupungin johtoryhmä sekä nuoriso- ja liikuntapalvelut.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajille suunnataan enemmän ja selkeämpää informaatiota kaupungin palveluista.	Perustetaan maahanmuuttajien nettisivut ja muokataan lomakkeita ja esitteitä maahanmuuttajille ymmärrettävämmiksi.	<ul style="list-style-type: none"> • Viestintäsihteeri / viestintävastaavat • Maahanmuuttokoordinaattori
Tehokkaampi kotoutumisen alkuvaihe heti kuntaan muuton jälkeen.	Järjestetään kotoutumiskoulutusta ja infotilaisuuksia erityisesti huomioiden maahanmuuttaja- kotiäidit.	<ul style="list-style-type: none"> • Kotouttamistyöryhmä • Maahanmuuttokoordinaattori • Toimialojen edustajat
Maahanmuuttajien, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osallistuminen yhteiskuntaan.	Järjestetään erilaisia maahanmuuttajille suunnattuja liikunta- ja muita tapahtumia; aktivoiminen myös työkokeiluilla ja –harjoittelulla.	<ul style="list-style-type: none"> • Kotouttamistyöryhmä • Maahanmuuttokoordinaattori

Taulukko 3. Tiedottamisen ja osallistamisen tavoitteita

4.5. Hyvät käytännöt, kehittämishankkeet

Karkkilan kaupunki on, tai on ollut mukana seuraavissa hankkeissa:

Resurssipankki: järjestöyhteistyö ja ohjaus kuntiin kotoutumisen tukena (1.4.2018 - 31.3.2020, AMIF-hanke, jossa hallinnoivana kuntana Vihti; Lohja, Raasepori ja Karkkila kumppanikuntina, neljän kunnan yhteinen kahden vuoden määräaikainen järjestötyön koordinaattori sekä Vihdin kunnan ja Karkkilan kaupungin yhteinen yhden vuoden määräaikainen vapaaehtoistoiminnan ohjaaja).

Sininauhasäätö: Asumistaidot kiintiöpakolaisten kotoutumisessa, asumisohjauskurssit uusille kiintiöpakolaisille

Uudenmaan ELY-keskus: Järjestöistä voimaa kotoutumiseen – hanke (2017-2018). Hankkeen aikana ELY-keskuksen työntekijät ovat tavanneet alueen vapaaehtoisia ja järjestöjen edustajia sekä toimineet tilaisuuksissa sparraajina ja asiantuntijoina. Syksyn 2017 ja alkuvuoden 2018 aikana Karkkilassa toteutettiin kolme tapaamista ja yksi seminaari.

Soppari ry:n ja Karkkilan Helluntaiseurakunnan toteuttama Suomi-kerho maahanmuuttajille on aloitettu joulukuussa 2017 Karkkilan kaupungin maahanmuuttopalveluiden kanssa. Kerho kokoontuu viikoittain Katukappelilla. Illoissa käsitellään eri teemoja, joista maahanmuuttajaperheet ovat olleet kiinnostuneita. Tavoitteena on ollut kotoutumisen tukeminen ja integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Toimintaan osallistuu paljon vapaaehtoisia yli seurakuntarajojen.

Karkkilan seurakunta: Pappilan Puutarha- hanke, jossa sekä maahanmuuttajille että muille karkkilalaisille tarjotaan mahdollisuus lavakaulusviljelyyn Karkkilan pappilan pihapiirissä. Puutarhaprojekti jatkuu kesällä 2019.

5. Sosiaali- ja terveyspalvelut

Maahanmuuttajatyö on aina monialaista yhteistyötä eri yksiköiden ja palveluntuottajien välillä. Jokaisen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön orientoituminen asiakkaiden kulttuuritaustaan on olennaista, on tiedettävä mitä asioita erilaisten asiakasryhmien kanssa pitää ottaa huomioon. Terveyspalvelut ovat maahanmuuttajille samat kuin kantaväestön edustajille.

Kuten muissakin palveluissa, myös sosiaali- ja terveyspalveluissa viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi tässä laissa tarkoitetussa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Tulkkaukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota terveydenhuollon arkaluonteisia asioita käsiteltäessä, eikä epävirallisia tulkkeja (perheenjäsenet tai maassa kauemmin asuneet maahanmuuttajat) tule viranomaisen aloitteesta käyttää. Maahanmuuttaja-asiakkaille varataan tavallista pidempi vastaanottoaika, koska tulkin käyttö hidastaa toimintaa.

Kotoutumisajan puitteissa olevien henkilöiden tulkki- ja kääntämiskustannukset voidaan hakea takaisin kunnalle täysimääräisinä. Kotoutumisajan puitteissa olevien henkilöiden tulkki- ja kääntämiskustannukset voidaan hakea takaisin kunnalle täysimääräisinä samoin kuin täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentulotuen osalta sekä erityissairaanhoidon kustannusten osalta.

5.1. Sosiaalipalvelut pakolaisille

Perusturvakuntayhtymä Karviaisen työikäisten palvelulinja toteuttaa maahanmuuttajien sosiaalipalvelut osana aikuissosiaalityötä. Työntekijän resurssina Karkkilassa on yhden sosiaalityöntekijän työpanos heinäkuun 2019 loppuun asti.

Erityisiin maahanmuuttajien sosiaalipalveluihin kuuluvat pakolaisten sekä paluumuuttajien vastaanottojärjestelyt, sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut, kotouttaminen, opastus ja neuvonta. Lisäksi maahanmuuttajia opastetaan hakemaan erilaisia Kelan myöntämiä ensisijaisia etuisuuksia kuten, työmarkkinatuki,

asumistuki, lapsilisät ja mahdollisesti perustoimeentulotuki. Tämän lisäksi maahanmuuttajilla on mahdollista hakea täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea, jonka saaminen perustuu aina harkinnanvaraisuuteen. Työmarkkinatuen maksamisen edellytyksenä on osallistuminen kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin. Viranomaiset ovat velvollisia tarjoamaan aktiivisesti sopivia toimenpiteitä myönnettyjen määrärahojen rajoissa.

Lapsi- ja perhetyö tarjoaa samoja palveluja maahanmuuttaja-asiakkaille kuin muulle väestölle 1) Lapsiperheiden palveluja 2) tai lastensuojelun avohuollon tukitoimia tai 3) vaikeissa perhetilanteissa lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle voi tulla kyseeseen.

Maahanmuuttajilla on oikeus kaikkiin Perusturvakuntayhtymän palveluihin samoin edellytyksin kuin kanta-väestölläkin. Tarvittaessa asiakasasioissa järjestetään yhteistyöpalaveri maahanmuuttokoordinaattorin ja muiden yhteistyötahojen kanssa työnjaosta sopimiseksi.

5.2. Asiakkaiden palvelutarpeen selvittäminen

Asiakkaiden palvelutarpeen selvittäminen käynnistetään alkukartoituksella, johon sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkentavia toimenpiteitä. Alkukartoituksen teosta Karkkilassa vastaa Perusturvakuntayhtymä Karviaisen sosiaalityöntekijä. Asiakkaille tehdään myöhemmin perusteellisempi palvelutarpeen arvio ja asiakassuunnitelma mikäli ne katsotaan tarkoituksenmukaisiksi.

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ([916/2012](#)) tarkoitettu työtön työnhakija. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain ([1412/1997](#)) mukaista toimeentulotukea. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus on kotouttamislain 9 §:n mukaan tehtävä *kahden kuukauden kuluessa* asiakassuhteen alkamisesta joko TE-toimistossa tai kunnassa. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman tarve. Kunta ilmoittaa ELY -keskukseen vuosittain laadittujen kartoitusten määrän saaden jokaisesta alkukartoituksesta korvauksen, jonka maksaminen edellyttää, että kunta on järjestänyt ainakin suomen tai ruotsin kielen osaamisen tasoa kartoittavan alkuhaastattelun (asetus alkukartoituksesta 1 § 2 mom.).

Parhaimmillaan alkukartoitus on vuorovaikutteinen tapahtuma, jonka avulla maahanmuuttaja saa tarvitsemansa tiedot esim. koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista heti Suomeen muuton alkuvaiheessa. Sen yhteydessä arvioidaan maahanmuuttajan tuen ja palvelujen tarve ja selvitetään työllistymiseen, opiskeluun ja kotoutumiseen liittyviä valmiuksia: 1) luku- ja kirjoitustaito; 2) suomen kielen taito; 3) opiskelutaidot ja -valmiudet; 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus; 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet; 6) omat työllistymis- ja koulutustavoitteet; 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet.

TE-toimistoissa tehdään asiakkaiden Kotoutumissuunnitelma 1-3 vuoden ajaksi ja on se laadittava *kahden viikon sisällä* alkukartoituksesta. Muuten ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on tehtävä viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan myöntämisestä. Kotoutumissuunnitelma on henkilökohtainen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea asiakkaan yhteiskun-

nassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja ja osallistumista tasavertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Se sisältää ainakin suomen tai ruotsin kielen opiskelua ja yhteiskuntaan perehdyttävää opetusta, tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetuksen täydentävää opetusta, kotoutumiskoulutusta tai muita kotoutumista yksilöllisesti edistäviä toimenpiteitä. Kiintiöpakolaisena kuntaan saapuvalla tai oleskeluluvan saaneelle turvapaikanhakijalle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma, samoin työttömille työnhakijoille, toimeentulotukea saaville, ilman huoltajaa tuleville alaikäisille ja oleskeluluvan saaneille henkilöille joko kunnassa tai TE -toimistossa. Kotoutumissuunnitelman toimenpiteet voivat olla tehostettuja esimerkiksi heikentyneen toimintakyvyn, iän tai lukutaidottomuuden vuoksi.

Maahanmuuttajan voidaan katsoa kotoutuneen hänen osatessaan jompaakumpaa kotimaista kieltä, kytesään hoitamaan omia tai perheensä asioita itsenäisesti ja hän osaa käyttää tarvittavia palveluita. Kotoutunut henkilö osallistuu aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan, hänellä on toimivat verkostot, mahdollisesti työpaikka ja siihen mahdollisesti työhön tarvittavat opinnot. Tavallisena kotoutumisaikana pidetään yleensä kolmea vuotta tai joissain tapauksissa viittä vuotta.

Karkkilassa kotoutumissuunnitelmat ja tarvittaessa palvelutarpeen arviot tekee maahanmuuttajatiimissä työskentelevä sosiaalihuollon ammattihenkilö. Palvelun tarpeita arvioitaessa tehdään tarvittaessa monialaista yhteistyötä TE-toimiston, terveydenhuollon, koulutuksen järjestäjän ja muiden toimijoiden kanssa.

5.3. Terveyspalvelut pakolaisille

Kuntien tulee järjestää *kattava terveystarkastus, ns. maahantulotarkastus* jokaiselle pakolaiselle viimeistään kaksi viikkoa maahantulon jälkeen sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen mukaisesti. Tämän jälkeen maahanmuuttajille tarjotaan samat lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut kuin muillekin kuntalaisille. Näistä palveluista Karkkilan alueella vastaa Perusturvakuntayhtymä Karviainen. Erilaisten selvitysten mukaan maahanmuuttajat kuluttavat ainakin alkuvaiheessa enemmän sosiaali- ja terveyspalveluja kuin kantaväestö. Alkutarkastuksessa mukana ollut henkilökunta toimittaa lasten terveystiedot neuvolaan ja kouluterveydenhoitajille. Neuvola ja kouluterveydenhuolto varaavat tarvittavat ajat asiakkailleen. *Päivähoitoa, koulua tai kielikurssia ei voida aloittaa ennen kuin maahantulotarkastus on tehty*. Kolmen viikon aikana Suomeen tuloista tulee myös järjestää käynti hammashoidossa. Kaupungin pakolaistaustaiset terveydenhuollon asiakkaat on asianmukaista ohjata alkuvaiheessa asiaan perehtyneiden, työhön nimettyjen terveyskeskustyöntekijöiden vastaanotolle.

Seksuaaliterveyden edistämisen osalta maahanmuuttaja-asiakkaat ohjataan ensisijaisesti Karviaisen ehkäisyneuvonnan palveluihin. Ehkäisyneuvonnan tarkoituksena on ohjata ja tukea terveyteen, ihmissuhteisiin, seurusteluun ja sukupuolisuuteen liittyvissä asioissa, löytää yksilölle ja parille tarkoituksenmukainen ehkäisy, vähentää ei-toivottuja raskauksia, ehkäistä sukupuolitauteja sekä tarvittaessa tukea ja neuvoa raskaudenkeskeytyksessä.

Turvapaikanhakijoilla ja pakolaisilla esiintyy mielenterveyden häiriöitä hieman enemmän kuin kantaväestöllä. Erityisryhmän muodostavat kidutusta kokeneet pakolaiset. Helsingin Diakonissalaitoksen ylläpitämän **Psyko-traumatologian keskus** (entinen kidutettujen kuntoutuskeskus (KITU) kuntouttaa erikoissairaanhoidotaisena poliklinikkana kidutuksen ja sotatrauman kokeneita henkilöitä. He saattavat tarvita tukitoimia kauan saapumisensa jälkeen esimerkiksi traumaperäisen stressihäiriön (PTSD) vuoksi. PTSD:n voi laukaista jokin tapahtuma, sairaus tai muu kriisi kauan saapumisen jälkeenkin. Henkilö tarvitsee hoitoa, koska stressihäiriöstä

ei ole mahdollista parantua itsestään. Psykotraumatologian keskuksen tulevalla asiakkaalla tulee olla terveydenhuollon ammattilaisen lähete ja maksusitoumus tulkkipalveluja varten potilaan asuinkunnasta. Kuntoutus suunnitellaan kunkin henkilön tarpeiden mukaan. Se voi sisältää psykoterapiaa, fysioterapiaa, toimintaterapiaa tai sosiaalista palveluohjausta.

Seuraavassa taulukossa on yhteenvedonomaaisesti Karviaisen toimesta annettavat edellä mainitut tukitoimet. Vastuutahona on Karviaisen perhesosiaalityöntekijä tai aikuissosiaalityöntekijä.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Jokaiselle palvelua hakevalle maahanmuuttajalle laaditaan määrääjässä kotoutumissuunnitelma.	Kotoutumissuunnitelmien laatiminen.	<ul style="list-style-type: none"> TE -toimisto (mahdollisesti yhteistyössä kunnan tai Karviaisen henkilökunnan kanssa).
Erityisen tuen tarpeessa olevilla maahanmuuttajilla on oma sosiaalityöntekijä.	Sosiaalityöntekijän nimeäminen.	<ul style="list-style-type: none"> Karviaisen perhesosiaalityöntekijä tai aikuissosiaalityöntekijä.

6. Tiedottaminen

Karkkilan kaupungilla ei ole erityisesti maahanmuuttajille suunnattua tiedotustoimintaa, mutta tarpeen tullen Karkkilan kaupungin julkinen tiedottaminen aktivoituu kahdensuuntaiseksi: maahanmuuttajille suunnattuun tiedottamiseen palvelujen järjestämisestä sekä kuntalaisille suunnattuun maahanmuuttajien vastaanottamiseen liittyvää tiedottamista. Tiedottamisessa toimitaan kaupungin tiedottamislinjausten mukaisesti ja käytetään normaaleja tiedotuskanavia, www-sivuja, sosiaalista mediaa sekä intraa sekä paikallislehtiä.

Kaupungin nettisivuja on päivitetty maahanmuuttopalveluiden osalta kesän 2018 aikana. Sivustoille lisättiin mm. linkit valtakunnallisiin monikielisiin sivustoihin kuten esimerkiksi: Infopankki, joka on monikielinen verkkosivusto, joka kokoaa yhteen tärkeää tietoa Suomeen muuttoon suunnittelevalle tai täällä jo asuville henkilöille. Sivustolta löytyy linkki myös kotouttaminen.fi – sivustolle, joka palvelee lisäksi myös viranomaisia monikielisessä tiedotuksessa. Sähköisiä palveluja kehitettäessä on kuitenkin tärkeää muistaa, että maahanmuuttajataustaisella asiakaskunnalla on keskimääräistä suurempi tarve henkilökohtaiselle ohjaukselle ja neuvonnalle, jonka merkitys on alkuvaiheen ohjauksessa erityisen tärkeää.

7. Kotouttamishjelman toteutus ja seuranta sekä ajan tasalla pitäminen

Karkkilan kotouttamisohjelman seurannasta ja päivittämisestä vastaa tämän ohjelman valmistelua varten nimetty ohjausryhmä, joka pitää kaupungin johtoryhmää ajan tasalla. Seurannassa hyödynnetään valtakunnallisia ja alueellisia tutkimuksia, jotka tuottavat tietoa maahanmuuttajaväestön hyvinvoinnista ja kotoutumiseen liittyvistä asioista.

Kotouttamisohjelmaa tulee päivittää ja hyväksyä kaupungin päättävissä elimissä vähintään kerran neljässä vuodessa. Lisäksi kahden vuoden välein tarkistetaan työryhmän toimesta kotouttamisohjelman ajantasaisuus mm. yhteistyöverkoston osalta. Karkkilan kotouttamisohjelmasta vastaava työryhmä kokoontuu jatkossa tarpeen mukaan, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa, jolloin tarkistetaan sovittujen toimenpiteiden toteutumista, kunnan maahanmuuttajien sekä maahanmuuttopalveluiden tilanne ja tehdään mahdollisia päivityksiä kotouttamisohjelmaan. Samassa yhteydessä työryhmä tekee kaupunginhallitukselle kehittämissuhteita koskien kotouttamisprosessia sekä kansainvälistymistä ja maahanmuuttostrategiaa. Kotouttamistyöryhmän kutsuu koolle kunnan maahanmuuttokoordinaattori.

Liitteet

Liite 1. Keskeisiä käsitteitä

Alkukartoitus

Työttömille työnhakijoille, toimeentulotuen saajille ja sitä pyytävälle tehtävä kartoitus, jossa arvioidaan alustavasti työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Kartoituksesta vastaa kunta tai TE-toimisto. Pohjautuu kotoutumislakiin (9–10 §).

Alkuvaiheen palvelut

Alkuvaiheen palveluihin kuuluvat perustieto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma.

Erityisiä toimenpiteitä tarvitseva maahanmuuttaja

Maahanmuuttaja, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

Etninen tausta

Kuuluminen etniseen ryhmään. Etninen ryhmä on ihmisjoukko, jonka katsotaan olevan toisista erottuva kulttuuriperintönsä, uskontonsa, kielensä tai alkuperänsä takia.

Etniset suhteet

Eri etnisten ryhmien suhtautuminen toisiinsa. Tavoitteena on hyvät etniset suhteet, eli kunnioittava asenneilmapiiri ja toimiva vuorovaikutus eri väestöryhmien välillä riippumatta mahdollisista näkemuseroista.

Kansainvälistä suojelua saava

Henkilö, joka on saanut pakolaisaseman tai oleskeluluvan toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella. Ulkomaalaislaista poistui 16.5.2016 säädös, jonka mukaan turvapaikanhakijalle on voitu myöntää oleskelulupa humanitaarisen suojelun perusteella.

Kiintiöpakolainen

YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotouttaminen

Kotoutumisen monialainen edistäminen ja tukeminen. Tähän pyritään viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palveluiden avulla. Nämä määritellään henkilökohtaisessa kotoutumissuunnitelmassa.

Kotouttamisohjelma

Kunnan (tai kuntien yhdessä) laatima, kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kunnanvaltuustossa hyväksyttävä ohjelma. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja se tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Sen laadintaan, toteutukseen ja seurantaan osallistuvat alueelliset ja paikalliset viranomaiset sekä muut keskeiset toimijat. Pohjautuu kotoutumislakiin (32–33 §).

Valtion kotouttamisohjelma on valtioneuvoston hyväksymä ohjelma, jossa on määritelty hallituskaudelle kotouttamisen tavoitteet ja toimenpiteet.

Kotoutuminen

Maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan aktiivinen ja täysivaltainen jäsen.

Tavoitteena on, että maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla kun hän tutustuu uuden asuinmaansa kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön, tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Vastavuoroisesti vastaanottava yhteiskunta saa uusia vaikutteita ja monimuotoistuu.

Kotoutumisen edistäminen

Maahanmuuttajan kotoutumisprosessin tukeminen viranomaisten tai muiden toimijoiden toimenpiteillä.

Kotoutumiskoulutus

Sisältää suomen tai ruotsin kielen opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä muita yhteiskunnallisia valmiuksia. Tarvittaessa kotoutumiskoulutus sisältää luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumissuunnitelmaan voidaan sisällyttää myös omaehtoista opiskelua yleissivistävässä koulutuksessa. Tällöin opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella.

Kotoutumissuunnitelma

Maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäiselle ja tarvittaessa perheelle. Pohjautuu kotoutumislakiin (11–18 §).

Kulttuuritietoisuus

Viranomaisen osaa huomioida mm. viestinnässä ja asiakaskontaktissa kulttuurin vaikutuksen sekä asiakaassa että itsessään.

Kotoutumislaki, laki kotoutumisen edistämisestä

1386/2010, voimaantulo 1.9.2011.

Maahanmuuttaja

Maasta toiseen muuttava henkilö. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

Monialainen yhteistyö

Eri toimialojen viranomaisten ja muiden tahojen tekemä yhteistyö.

Monimuotoisuus

Tarkoittaa kaikkia niitä ominaisuuksia ja piirteitä, jotka organisaatiossa tai yhteiskunnassa erottavat ihmiset toisistaan. Erottavia tekijöitä ovat muun muassa ikä, sukupuoli, etninen tausta, kulttuuri, uskonto, koulutus, siviilisääty, seksuaalinen suuntaus, asenteet ja arvot, persoonallisuus sekä poliittinen ja taloudellinen asema.

Kotouttaminen.fi-sivuston yhteydessä painotetaan etenkin etniseen/kulttuuriseen taustaan liittyvää monimuotoisuutta.

Monimuotoisuusosaaminen

Ajattelu- ja toimintatapoja sekä käytäntöjä, jotka perustuvat toisen henkilön kunnioittamiseen ja arvostamiseen riippumatta hänen taustastaan tai asemastaan. Keskeistä on osata tunnistaa ja tunnustaa toisen henkilön yleisinhimilliset, mutta myös esimerkiksi kulttuurisesta erilaisuudesta tai vähemmistöasemasta nousevat tarpeet. Yleisenä tavoitteena on parantaa vähemmistöryhmiin kuuluvien asemaa.

Muunkielinen

Suomessa asuva henkilö, jonka äidinkieli on joku muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Ks. myös vieraskielinen.

Ohjaus ja neuvonta

Kunnan, TE-toimiston ja muiden viranomaisten antamaa opastusta, ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä, palveluista ja työelämästä.

Osallisuus

Tunne kuulumisesta suurempaan yhteiskunnalliseen kokonaisuuteen. Halu osallistua sen toimintaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja/tai poliittisesti.

Pakolainen

Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen.

Paluumuuttaja

Ulkosuomalainen, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin, kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat suomalaisia kansallisuudeltaan, mutta eivät kansalaisuudeltaan.

Peruspalvelut

Kaikki erityislainsäädäntöön perustuvat kuntien järjestämis- ja rahoitusvastuulla olevat palvelut, etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen lakisääteiset valtionosuusjärjestelmän piiriin kuuluvat palvelut.

Perustieto

Oleskeluluvan myöntämisen tai viimeistään kotikunta- ja väestörekisteröinnin yhteydessä annettava perustieto oikeuksista, velvollisuuksista yhteiskunnassa ja työelämässä sekä tieto mahdollisuuksista kotoutumista edistäviin palveluihin.

Rasismi

Aate tai toiminta, jossa ihmisten eriarvoinen kohtelu (syrjintä) oikeutetaan heidän ”rotunsa” ja siihen liitetävien fyysisten ja henkisten piireiden mukaan. Ajattelutapaan yhdistyy paitsi stereotyyppiset käsitykset ”roduista” ja etnisistä ryhmistä, usein myös ajatus jonkun ryhmän paremmuudesta ja ylivallassa. Rotu-käsite on nykytieteessä vahvasti kyseenalaistettu. Myös eriarvoisuuteen johtavia yhteiskunnallisia rakenteita tai toimintatapoja voidaan kutsua rasistisiksi.

Siirtolainen

Henkilö, joka muuttaa maasta toiseen rakentaakseen siellä itselleen uuden elämän. Siirtolainen voi olla joko maastamuuttaja tai maahanmuuttaja.

Sosiaalinen vahvistaminen

Koostuu maahanmuuttajalle suunnatuista toimenpiteistä, joiden avulla pyritään edistämään tämän elämäntaitojen parantamista ja ehkäisemään syrjäytymistä.

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Ulkomaalainen

Henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.

Vieraskielinen

Suomessa asuva henkilö, joka on rekisteröinyt äidinkielekseen jonkin muun kielen kuin suomen, ruotsin tai saamen. Ks. myös muunkielinen.

Välillinen syrjintä

Tilanne, jossa henkilö joutuu erityisen epäedulliseen asemaan muihin nähden näennäisesti puolueettoman säännöksen, perusteen tai käytännön vuoksi ilman, että toiminnalle on olemassa hyväksyttävä peruste. Esimerkiksi sosiaalipalvelutoimiston tai terveyskeskuksen työntekijä saattaa jättää neuvomatta maahanmuuttajaa, vammaista tai iäkästä henkilöä viranomaislomakkeen täyttämässä, vaikka huomaa, ettei asiakas ymmärrä lomakkeen sisältöjä. Asiakas saa tällöin samanlaista palvelua kuin kaikki muutkin, vaikka tarvitsisi erityistä neuvontaa. (Yhdenvertaisuus 2. Sisäministeriö 2014.)

Välitön syrjintä

Henkilöä kohdellaan eriarvoisesti verrattuna siihen, miten jotakuta muuta kohdellaan vastaavanlaisessa tilanteessa. Eriarvoinen kohtelu tarkoittaa kohtelua, joka aiheuttaa henkilölle haittaa, kuten esimerkiksi saamatta jääneitä etuisuuksia, taloudellista tappiota tai valinnanmahdollisuuksien vähenemistä. Esimerkiksi omankielisten palveluiden ulkopuolelle jääminen on välitöntä syrjintää. (Yhdenvertaisuus 2. Sisäministeriö 2014.)

Yhdenvertaisuus

Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Yhdenvertaisuuslaki

20.1.2004/21, voimaantulo 1.2.2004.

Lähde: <https://kotouttaminen.fi/keskeiset-kasitteet> 9.10.2018

Liite 2. Työnjako maahanmuuttoasioissa

Valtioneuvosto	Maahanmuutto- ja pakolaispolitiikan johtaminen ja suuntaviivat; valtakunnallinen kotouttamisen kehittäminen neljäksi vuodeksi kerrallaan laaditulla valtion kotouttamisohjelmalla.
Maahanmuuttopoliittinen ministeri-työryhmä	Em. asioiden valmistelu ja päätös 750 hengen pakolaiskiintiön kohdentamisesta vuosittain.
Sisäministeriön maahanmuutto-osasto	Maahanmuuttoa, Migriä ja vastaanottokeskuksia koskevat asiat, muukalaispassit ja pakolaisten matkustusasiakirjat, pakolaisuus ja turvapaikat, Suomen kansalaisuus, ulkomaan kansalaisten paluu ja palauttaminen, paluumuuttoon, maastamuuttoon ja ulkosuomalaisiin liittyvät asiat, joukkopakotilanteisiin varautuminen, ulkomaalaislain nojalla tapahtuva säilöönotto.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Työvoiman maahanmuutto, kotouttamisen ohjaus, aikuisten maahanmuuttajien kotouttava koulutus osana työvoimapolitiittista koulutusta.
Kotouttamisen osaamiskeskus	Asiantuntijoiden tiedonsaannista huolehtiminen, kotouttaminen.fi -sivuston ylläpitäminen.
Ulkoministeriö	Viisumipolitiikka ja oleskelulupahakemusten vastaanottaminen ulkomaan edustustoissa.
Sisäministeriön alainen Maahanmuuttovirasto (Migri)	Yksittäisten henkilöiden maahantuloon, maasta poistumiseen, pakolaisuuteen ja kansalaisuuteen liittyvät asiat; ensimmäisen määräaikaisen oleskeluluvan myöntäminen ja osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan, ELY-keskuksen kautta kunnalle esitys vastaanotettavista pakolaisista, migri.fi -sivuston ylläpitäminen.
SUPO	Turvallisuusselvitykset kiintiöpakolaisiksi kaavailuista ja turvapaikanhakijoista, osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan myös valintamatkoilla.
Rajavartiolaitos ja poliisi	Rajatarkastus, henkilöllisyyden ja matkareitin selvittäminen; poliisi myöntää uudet määräaikaiset oleskeluluvat (jatkoluvat) sekä ensimmäiset määräaikaiset oleskeluluvat Suomessa oleville Suomen kansalaisten perheenjäsenille ja naimattomille lapsille.
ELY-keskus	Alueellinen yleistoimivalta ja kehittämisvastuu kotouttamisasi- oissa, kuntien ja TE-toimistojen ohjaus, neuvonta ja tukeminen, työvoimakoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta, osallistuminen kiintiöpakolaisten valintaan.
KEHA-keskus	Korvausten maksatus, kehittämisetävät.
TE-keskus	Työikäisten maahanmuuttajien alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma, kotoutumiskoulutus ja muut työllistymistä edistävät toimet.
Maistraatti	Maahanmuuttajan väliaikaisen tai pysyvän kotikaupungin rekisteröinti; henkilötunnukset mm. kiintiöpakolaisille ja oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille.

Verotoimisto	Maahanmuuttajalle verokortti tai lähdeverokortti työn luonteesta riippuen; tietoa eri maiden verosopimuksista.
Kela	Sosiaaliturvaetuuksien myöntäminen Suomessa vakinaisesti asuville ulkomaalaisille.
Kunta	Alueellinen yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotouttamisen kehittämisessä, suunnittelussa, toimeenpanossa ja seurannassa.
Kolmannen sektorin toimijat	Mahdollisuus vastaanottokeskusten hankkimiseen ja ylläpitoon (vastuutaho Sisäministeriö), ensiasunnon varustaminen, maahanmuuttajien ystäväpalvelu ym. avustaminen, opastaminen ja tukeminen.

Liite 3. Karkkilassa asuvien maahanmuuttajataustaisten henkilöiden määrän kehitys vuosina 2013-2017

Ulkomaan kansalaisten määrä Karkkilassa on kasvanut Tilastokeskuksen tietokannan mukaan vuoden 2000 81:stä 527:aan (2017). Ulkomaalaistaustaisten määrä Karkkilassa 31.12.2017 oli 527 henkilöä.

vuosi	ulkomaan kansalaisia	vieraskielisiä	vieraskielisten osuus %	ulkomaalais-taustaisia	ulkomaalais-taustaisten osuus %
2017	527	515	5,8	527	5,9
2016	468	459	5,2	468	5,3
2015	385	418	4,5	434	4,8
2014	378	423	4,7	433	4,8
2013	397	443	4,9	453	5,0